

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ PRÁCE:

Příloha k protokolu o státní magisterské zkoušce.

DIPLOMANT: GONDA Peter

Obor: Režie ALD

Vedoucí písemné diplomové práce: prof. PhDr. Jana Pilátová

Spolupráce s Peterem Gondou na práci „*Autentickosť a neherec*“ trvala léta, ale intenzivní konzultace se střídaly s odmlkami, kdy jsem o diplomantovi nevěděla. Jsem ráda, že i tehdy samostatně pokračoval a práci nyní na jeden záťah dokončil v obnoveném osobním i písemném kontaktu. Práci, která rozvíjí dlouhodobé záměry autora a snaží se je vřadit do kontextu nejnovějších trendů světového divadla, tvoří zhruba půl na půl popis divadelních projektů s neherci (2x s klienty psychiatrické léčebny, jednou s dobrovolníky) a konceptualizace zkušeností převážně s pomocí mně nedostupných zdrojů, které si Peter Gonda vybral a pro diplomku z nich přeložil orientační body. Oceňuji jeho snahu přesáhnout naše horizonty a nabízet nové koncepty. Ráda se dám inspirovat novými objevy i novým rozbořením pojmových konstant (autentičnost). Mohu se i děsit (třeba diskusí o „výrobě“ dojmu autentičnosti, o delegované performanci s najatými lidmi, ať profesionály, nebo lidmi v tísní, s. 58 – 61). Nemohu ale posoudit reprezentativnost autorů, výběr jejich děl ani přiměřenost Peterových interpretací. Už proto kapitoly praktické (2,3,4), kde mohu sledovat, jak realita odpovídá aspiracím, popisu situací a jejich řešení i adekvátnost komentářů autora, pokládám za věcně i tematicky bohatší část práce, přesvědčivější než část reflexivní. Ta je ovšem pro autora důležitější, jak dokládá i *Závěr* a „špekulativný“ *Manifest možného (a čoskoro nutného) divadla*. Rozpor mezi autorovými prioritami a vnímáním čtenáře/učitele (možná jen mým?) reprezentují pojmy užívat a používat.¹

¹ „Používať je doslovným predkladom slova “use” (Artists choose to use people as a material for many reasons), v texte Claire Bishop. Slovo používať v sebe nesie určité negatívne konotácie. Akoby umelec nepracoval s človekom, ale s objektom, alebo nejakou vecou, je to redukuje, nieje to spolupráca. Ako mi napísala Jana Pilátová, vedúca tejto diplomovej práce, “používa se toaletní papír”. Jednako však chápem ako je toto slovo autorkou myslené: veľmi presne zachytáva dynamiku medzi autorom a jeho performérmi. Títo slúžia ako materiál diela, nie v zmysle že sú vecami, ale ako substrát / médium, s ktorým umelec pracuje. Po skončení trvania diela sú performéri zaplatení a kontakt s umelcom prerušený. Nakoniec, negatívne konotácie slova používať dokonalo zachycujú problematiku etického rozmeru takýchto diel, a často opakované výčitky voči autorom, že zneužívajú, alebo vykorisťujú ľudí. Termín proste vnímam ako veľmi presný.” Autora nepresvedčil ani zkušený anglista, že i v angličtině je to docela jasné: „use (užívat) a utilise (používat). Rozdíl mezi nimi je velmi blízký českému užívat-používat.“

Peter Gonda zápasí, a to na několika frontách: zápasí o „oddivadelnění“ divadla a – paradoxně – i o „svrchované autorství“ režiséra. Zkoumá autentičnost herce – a dospívá k tomu, že chce „používat“ jen hercovo Tělo. *„Telo nepredstiera. Ako niečo robiť? To je úloha režiséra. Ako prinútiť Telo niečo robot? To je úloha režiséra. Režisér je každý, kto vie ako majú Telá okolo niečo robiť.“* Po objasnění, že *„psychologická motivácia je prežitá“* (tady je pro mne kardinální zádrhel, splynutí herecké a lidské motivace k akci, člověk není jen tělo a jen on ví, jestli jedná poctivě), Gonda píše: *„Ktoré akcie su robené poctivo? To je úloha režiséra.“* (s. 77) Vysvětluje, proč a v jakých kontextech tak uvažuje; respektuji jeho názor, když na něm trvá a hájí ho. Nejsem režisér jeho práce, jen průvodce (slovo „vedoucí“ mate). Vidím ale, že nevyřešil to, co mu připomínal v oponentském posudku na bakalářskou práci Karel Makonj. Peter z něj cituje to, co mohu potvrdit, totiž posedlost zvoleným tématem, a zároveň i *„pocit oprávněnosti maximální režisérový dominance nad všemi ostatními zúčastněnými tvůrčími subjekty“*, který je *„v rozporu se současnými vývojovými trendy“*. Myslím, že se zatím autor nepustil cestou, doporučovanou učitelem, cestou vroucnějšího vztahu ke *„skutečným spoluautorům inscenací (projektů)“* - hercům (s. 75), ale začal hledat spojení v těch teoreticích a prakticích performance a divadla, kteří pátrají v riskantních sférách mezi užíváním, používáním a zneužíváním lidských možností. Kdyby neignoroval třeba klasiky analýzy hry a dal hře tolik pozornosti, jako pojmu autenticity (odvolává se při hře jen na Wittgensteina), kdyby se seznámil třeba s Cailloisem, dostal by se k potenciálu i deviacím hry cestou, která by umožňovala přesnější rozlišení toho, co je „doopravdy“, jako k otázce, co chce doopravdy dělat a čemu věří on. Takto našel jen opory pro své výchozí přesvědčení; škoda. Možná chápeme klíčová slova (třeba tělo) každý jinak, což je zpráva o proměnách doby. Určitě se však předložená práce nezabývá jen posedlostí autora, ale naléhavou otázkou (viz např. práci Lucie Kramárové, hledající skutečnost skrze „absenci“); jako taková je příspěvkem k jejímu pochopení.

Vypadá to, jako bych psala oponentský, ne školitelský posudek. Nad výhradami však převažuje zjištění, že jsem si v setkávání a střetávání se s Peterem Gondou mohla, ba musela ujasnit, co hýbe dnešním divadlem, v čem mi má zkušenost pomáhat a v čem mě omezuje, a na čem musím trvat bez ohledu na „trendy“, s čím nesouhlasím. Zjistila jsem, že přesto mohu respektovat poctivě podložené jiné smýšlení.

Práci Autentickost' a neherec Petera Gondy doporučuji k obhajobě.

Datum: 24. června 2018

prof. PhDr. Jana Pilátová

p o d p i s